

Kohtulahendite kogumik

Kohtuasi C-672/13

**OTP Bank Nyrt
versus
Magyar Állam
ja
Magyar Államkincstár**

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Fővárosi Törvényszék)

Eelotsusetaotlus — Riigiabi — ELTL artikli 107 lõige 1 — Mõiste „riigiabi” — Eluasemetoetus, mis on antud teatud tüüpi kodumajapidamistele enne Ungari ühinemist Euroopa Liiduga — Krediidiasutuste poolt toetuste väljamaksmine riigigarantii tagatisel — ELTL artikli 108 lõige 3 — Meede, millest Euroopa Komisjoni eelnevalt ei teavitatud — Õigusvastatus

Kokkuvõte – Euroopa Kohtu otsus (kuues koda), 19. märts 2015

1. *Eelotsuse küsimused — Euroopa Kohtu pädevus — Piirid — Riigiabi mõiste tõlgendamine — Hõlmamine*
(ELTL artiklid 108 ja 267)
2. *Riigiabi — Olemasolev abi ja uus abi — Komisjonipoolne läbivaatamine — Erandlik kohtualluvus — Liikmesriikide kohtute pädevus — Piirid*
(ELTL artiklid 107 ja 108; nõukogu määrus nr 659/1999, artikli 1 punktid b ja i)
3. *Riigiabi — Mõiste — Riigi ressurssidest antav abi — Eluasemelaenu tagasisaamise tagatis, mis eeldab makseid riigieelarvest — Hõlmamine*
(ELTL artikli 107 lõige 1)
4. *Riigiabi — Mõiste — Meetme valikuline iseloom — Eluasemelaenu tagasisaamise tagatis, mis eeldab makseid riigieelarvest — Hõlmamine*
(ELTL artikli 107 lõige 1)
5. *Riigiabi — Liikmesriikidevahelise kaubanduse mõjutamine — Konkurentsi kahjustamine — Eluasemelaenu tagasisaamise tagatis — Asjaomasele sektorile antud eelis — Lubamatus*
(ELTL artikli 107 lõige 1)

6. *Riigiabi — Olemasolev abi ja uus abi — Meede mida ei saanud pidada riigiabiks asjaomase liikmesriigi ühinemisakti kohaselt — Liigitamine uueks riigiabiks — Keeld rakendada enne komisjoni lõplikku otsust — Ulatus — Siseriiklike kohtute kohustused — Kohustus nõuda ebaseadusliku abi tagastamist*

(ELTL artikli 107 lõige 1 ja artikli 108 lõige 3)

7. *Riigiabi — Riigiabi, mida on antud ELTE artiklis 108 sätestatud menetluseeskirju rikkudes — Siseriiklike kohtute kohustused — Kohustus nõuda ebaseadusliku abi tagastamist — Abi saajate õiguskaitsevahendid — Puudumine*

(ELTL artikli 108 lõige 3)

1. Vt otsuse tekst.

(vt punktid 26–32)

2. Vt otsuse tekst.

(vt punktid 35–37)

3. Riigigarantii, mis seisneb selles, et riigiasutus on kohustatud teatud tingimustel kompenseerima krediidasutusele 80% selle asutuse väljamakstud laenusummast, mida ei ole võimalik sisse nõuda, ja selle laenu intressist ning laenukuludest, noorte eluasemetoetusest ja varasema maksutagastuskorra alusel antud toetustest, kujutab *a priori* endast riigiabi ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses, kuna riigigarantii realiseerimise käigus sissenõutud summad tulevad üldeelarvest ja antakse riigieelarvevahenditest.

(vt punktid 42, 43 ja resolutsioon)

4. Riigiabi võib olla valikuline ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses isegi siis, kui see puudutab ühte majandussektorit tervikuna. Valikuliseks võib pidada riigigarantiid, mis seisneb kohustuses kompenseerida teatud tingimustel krediidasutusele 80% selle asutuse väljamakstud laenusummast, mida ei ole võimalik sisse nõuda, ja selle laenu intressist ning laenukuludest, noorte eluasemetoetusest ja varasema maksutagastuskorra alusel antud toetustest, kuna see garantii soodustab ainuüksi krediidasutuste sektorit.

Sellegipoolest peab eelotsusetaotluse esitanud kohus hindama täpsemalt sellise garantii valikulisust, selgitades muu hulgas välja kas siseriikliku määruse, mis asendas selle garantii kehtestanud määruse, tõttu võidakse seda garantiid anda ka muudele ettevõtjatele kui krediidasutused, ja juhul kui see on nii, siis kas see asjaolu seab kahtluse alla selle garantii valikulisuse.

(vt punktid 49–52 ja resolutsioon)

5. Riigigarantii, mis seisneb kohustuses kompenseerida teatud tingimustel krediidasutusele 80% selle asutuse väljamakstud laenusummast, mida ei ole võimalik sisse nõuda, ja selle laenu intressist ning laenukuludest, noorte eluasemetoetusest ja varasema maksutagastuskorra alusel antud toetustest, võimaldab neil krediidasutustel sõlmida laenulepinguid ilma majanduslikku riski hindamata. Niisiis ei pea need krediidasutused, kes on sõlminud käsunduslepingu, tingimata hindama laenajate maksevõimet ega nägema ette tagatissummat. Lisaks osutatakse nendes krediidasutustes laenajatele sagedamini selliseid täiendavaid teenuseid nagu arvelduskonto avamine. Seega tehakse neile krediidasutustele riigigarantiid andes soodustus, kuna see toob kaasa nende kliendibaasi laienemise ja nende tulude suurenemise.

Järelikult toob käsitletav riigigarantii endaga kaasa asjaomaste ettevõtjate seisundi tugevnemise võrreldes teiste turul tegutsevate ettevõtjatega ja muudab teistes liikmesriikides asutatud ettevõtjate jaoks keerulisemaks asjaomase riigi turule sisenemise. Seetõttu võib kõnealune garantii mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust ja kahjustada konkurentsi ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses.

(vt punktid 57–59 ja resolutsioon)

6. Kõiki pärast ühinemiskuupäeva veel rakendatavaid meetmeid, mis kujutavad endast riigiabi ega vasta selle liikmesriigi Euroopa Liiduga ühinemise aktis ega määruse nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks, mida kohaldatakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 108, artikli 1 punktis b loetletud tingimustele, peetakse ühinemise järel uueks abiks. Sellisest meetmest tuleb seega komisjoni eelnevalt teavitada ja seda ei tohi rakendada enne, kui nimetatud menetluses on tehtud lõplik otsus.

eeltoodud kaalutlustest lähtudes tuleb asuda seisukohale, et kui liikmesriigi kohus liigitab riigigarantii riigiabiks ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses, siis tuleb seda garantiid pidada uueks riigiabiks, mistõttu kohaldatakse sellele ELTL artikli 108 lõikes 3 sätestatud Euroopa Komisjoni eelneva teavitamise kohustust. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on kontrollida, kas asjaomane liikmesriik on selle kohustuse täitnud, ja juhul kui see ei ole nii, siis peab ta tunnistama selle garantii õigusvastaseks.

Sellises õigusvastasuse tagajärgede osas olgu märgitud, et need puudutavad muu hulgas nii abimeetmete rakendamiseaktide kehtivust kui ka selle sätte vastaselt antud rahalise toetuse tagasinõudmist. Nimelt on abi ebaseaduslikkuse tuvastamise loogiline järeelmõju kõrvaldada ebaseaduslikult antud abi selle tagasinõudmise teel, et taastada endine olukord. Kui ei esine erandlikke asjaolusid, mille korral ei oleks asjakohane abi tagasimaksmiseks kohustamine, siis peab liikmesriigi kohus põhimõtteliselt tegema korralduse abi tagasimaksmiseks vastavalt liikmesriigi õigusele.

(vt punktid 62, 66–73 ja resolutsioon)

7. Riigiabi valdkonnas on isegi juhul, kui komisjon tunnistab oma lõpliku otsusega liikmesriigi poolt enne liiduga ühinemist antud riigigarantii kompenseerida eluasemelaenuid, mida kontrollitakse kui uut riigiabi, siseturuga kokkusobivaks, peab liikmesriigi kohus tegema korralduse selle riigiabi tagasinõudmiseks vastavalt liikmesriigi õigusele. Selleks et ELTL artikli 108 lõike 3 viimase lause otsest õigusmõju ei vähendataks ega rikutaks nende isikute huve, keda siseriiklikud kohtud peavad kaitsma, ei ole nimelt komisjoni lõplikul otsusel sellist toimet, mis tunnistaks tagasiulatuvalt kehtivaks need rakendusaktid, mis on tühised seetõttu, et need on vastu võetud selles artiklis toodud keeldu rikkudes. Igasugune muu tõlgendus viiks selleni, et soositaks seda, et asjaomane liikmesriik eirab viidatud artikli lõike 3 viimast lauset, ja selle sätte kasulik mõju kaoks.

Eelkõige seoses riigigarantii saajatega tuleb rõhutada, et kuna komisjonil on vastavalt ELTL artiklile 108 kohustus riigiabi kontrollida, siis esiteks võivad abi saavad ettevõtjad üldjuhul toetuda õiguspärasele ootusele abi seaduslikkuse osas ainult siis, kui abi andmisel on järgitud nimetatud artiklis ette nähtud menetlust, ja teiseks peab hoolas ettevõtja suutma tavaliselt kindlaks teha, kas kõnealust menetlust on järgitud. Eriti kui abi antakse ilma komisjoni eelneva teavitamiseta nii, et see abi on artikli 108 lõike 3 kohaselt ebaseaduslik, ei saa abisaajal sel momendil olla õiguspärasest ootust, et kõnealuse abi andmine on seaduslik.

Järelikult ei ole riigigarantii saajatel, kellele anti riigigarantii ELTL artikli 108 lõiget 3 rikkudes ja seega õigusvastaselt, liidu õiguses ette nähtud õiguskaitsevahendit.

(vt punktid 76–79 ja resolutsioon)